

**CLIENT RIGHTS
AND RESPONSIBILITIES
MIRGA FI DIRQAMA BEEDEE
(MAAMILAA)**

FAYIIDA WAJIIRA QOFAAF

MAQAA WAA'E

LAKK. ENYUMMAA
BEEDEE

Ani dirqamaa qaba akka:

- Yoon ulfa'ee gare itti himun qaba, fedhii gargaarsa fayyaa atatamaaf, muxaanno muddaa keessa yoon seene kan akka nyaataaf mallaqa dhabu, ykn mana irra arri'amun yoo na dura dhabbate akka DSHS gaafi gargaarsaa koo hanga danda'ameet dafee anaaf hoijetuf.
- Odeffanno gareen gargaarsa arganna kiya murteesuf barbaadu kennufi. Odeffannon ani gare dhaf kennu hoggantoota federaala fi isteetan mirakkna'u (ilalamuu) ni danda'u. Ialchii kun kan of keessati qabattu qunnamtii hordoofta hojjeeta gare fi qoratoota sobaa kan of itti dabale ta'a.
- Yeroo barbaademeti ragaa dhiyeesi. Yoon ragaa argaachuf rakiina qabaadhe, gareen na gargaare ragaa anaf arguu ni mala ykn namoota bira ykn dhaboota bira na qunnamaaaf.
- Jijiirama ta'e tokko gabaasuun qaba yoo ani akka gareen gargaarsa hundee nyaataa koo sirreesu barbaade. Yoo ani hingabaasne, ragaa baasi kanaa hin dhiyesine, ega ani kanaan jedhaha jiru ani gareen baasilee kana fayadamee yoon hundee nyaataa caalaa argaachu male akka anaf ilale hin murtesine dha.
- Jijiiramoota gabaasi akka seera gare jalatii kutaa 388-418 WAC keessati barbaadameeti. Xalayaan raaga'uu ani garee irra fudhadhu jijiiramoota kan atami akkan gabaasu qabu nati hima. Ani jijiiramoota kana hanga guyyaa kurnaafa ji'ati beeksiisun qaba, ji'a jijiiramni rawwatame booda.

Ani nan hubadha akka:

- Yeroon Gargaarsa Yeroofi Maatilee Fedhii Qabanii argadhu ykn gargaarsaa egumsa fayyaa, mirgoota mucaa, hadha/abbaa manaa fi waldhaansa kooti DCStn ramada. Kana jechuun DCStn gargaarsa ani kan bira irra qabu ni kawwata, hanga gargaarsa sabaa ani fudhadheet. Yoon ani gargaarsa waldhaansa duwwa fudhadhee, DCStn tajajiloota gargaarsa m ucaa guutuu anaf dhiyeesa, yoo ani katabiin hin barbaadu jedhe issaniin hin beeksiisne.
- Ani DCSti himun qaba yoon kaffaltii gargaarsa mucaa ykn gargaarsa fudhadhe yeroon TANF fudhataa jiru.
- Yoon TANF ykn gargaarsa waldhaansa argachuu dhaabee, jijiirama ta'e kan gargaarsa mucaa tuqu DCSti ani himun qaba, kan akka yoo mucaa godaane ykn teesson kiya jijiiramee.
- Yoon TANF argadhe, gatii mana atatamaa yeroofi kaffalu akka na gargarur mallaaqaa caalaa dhaf gaafachu nan mala.
- Lakk. 'social security' (SSN)* ykn sadarkaa as -godaansaa namoota iyanno gashatan duwwaf (qofaf) dhiyeesun qaba. Yoon lakk. 'social security' yk sadarkaa as -godaansaa namoota mana keessa jiraatanii iyanno hin gashannef kenu dhisu filadhe, ammayu galii fi qabanyaan namoota mana keessa jiraatanii mirkanna'u qaba yoo arganna murteesuf barbaachise.
- Ani Sagaantaa Hundeey Nyaataa irra haqamu nan mala, seera Hundeey Nyaataa yoon cabse akka seera egganna adaba Hundeey Nyaataa irratu ibsameeti, kan fuula 2fa foormii kanaa irratu tarra'e.
- Yeroon gargaarsa egumsa fayyaa gaafadhee, akkasumas fudhadhu, ani (nut) mirga gargaarsa egumsa fayyaa fi kaffaltii gare sadaffa hagugii tajajilota egumsa fayyaaifi kaffalamuti isteeta washingtonin nan ramada hangaan gargaarsa egumsa fayyaa fudhataa jiruti.

- Kutaa Gargaarsa mucaan Waliigaluu (DCS).yoon TANF ykn gargaarsa waldhaansaa fudhataa jiraah. Ani gargaarun qaba, akka DCS umu, haaroomsu, ykn gargaarsa mucaa (ijoolle) egumsaa kiya keessa jiraanif dirqisiisu fi abbumma akka uumuf (yoo barbaachise). Waliigaluu dhiisu nan mala DCS waliin yoon akkaan sababa gaari qabu agaarsisu danda'e maaliif yoon DCStn waliigale mata-koo, mucaa, ykn ijolleeg umu, ykn gare irra waldhaansa SSIn waliqabate yeroon fudhataa jiru.
- Iyyanno gashadhee akkasumas tattaafi fakkaataa godhuu, galii argachu maalu argachuf dhaboota bira irra, yeroon iyyanno gashataa jiru ykn gargaarsa mallaaqaa, waldhaansa maatii ijolle, waldhaansa ulfa'u, ykn gare irra waldhaansa SSIn waliqabate yeroon fudhataa jiru.
- Gabaassaa ta'e tokko fi irradeebii guutii, yeroo gaafatamtu.
- Barbaadii, argadhu, dalaga qabadhu ykn sochiile bira keessati qooda fudhadhu yoo gargaarsa mallaaqaf ykn hundee nyaataaf barbaachiisa ta'e.
- Kaardii enyummua waldhaansa koo ykn xalayaa argannaa gare irra dhufe dhiyeesaa egumsa fayyaa kiyati agarsiisu.
- Gare bekkiisu, yoo namni bira gargaarsa hundee nyaataa koo bakka kiya bu'e itti ha fayadamu jedhe.
- Deemsa irra-deebii egumsa gaarummaan waliigali.

- Seeran, yoon ani wagga 55 ykn ol ta'ee, gargaarsa waldhaansaa ykn tajajilota egumsaa yeroo dheera fudhataa jiraadhe, DSHSN qabenyaan koo irraa deffachu ni danda'a (qabenyaan yeroon du'u sana qabu irra), DSHSFi gati gargaarsa waldhaansaa, tajajilota waldhaansaa, ykn egumsa yeroo dheeraa debii kaffaluf. DSHS **umuri ta'eti** hoorii isteeta qofaan tajajilota egumsa yeroo dheeraa godhamanif gatii deffachu ni mala. Kun kan jedhamuu QABENYA DEFFACHU (ESTATE RECOVERY). Tajajiloon yeroo dheera kan of keessati qabattee COPES, OBRA, egumsa fayyaa dhuunfaa, Nursing Home services, adult day health, private duty nursing, four DDD HCBS waivers: Basic, Basic Plus, Core, and Community Protection afaan inglifaan kan jedhamanaan fi tajajilota bira mana fi hawaasaan dhiyaatan fi Division of Developmental disability.
- Qabenya deeffachuun hanga ani du'u fi du'a haadha/abbaa mana koo boodaati iddo hin fudhatu. Yoo namoon nati-irrikatani kan na dhaalan jiraatani qabenya deeffachun sababoota cicimoo turu mala.
- Ani qorataa Dafani Soba llalu (Fraud Early Detection) (FRED) kan kutaa llalcha sobaa waliin dubbaachu didu ni dandd'a. Qoratiicha mana kiya seensiisun na irra hin jiru. Ani gaafachu nan mala qaratiichi akka inni yeroo bira deebi'e dhufu. Kun arganna gargaarsa koo hin tuqu.
- Dhiyeesaa Egumsa fayyaa, faarmaasi, fi/ykn hospitaala tokkoo du'ww'at murta'u nan dand'a yoon dhiyeesitoota irra tajajila waldhaansaa hin barbaadamee soqe (barbaade).
- Oli iyyanno gaafachu nan mala yoon murtee gareen waa'e koo irratu godhuun wali hin galiee. Ani supervizara ykn bulchiinsa gaafachu nan mala akk murtee, ykn tarkaanfi irratu waldhamnee sana irra deebi'e ilaluf, iti mirga oli iyyanno kiya hin tuqiin.

Gareen dirqama qaba akka:

- Guyyaa ati sangantaa DSHS laatuuf dhufte, iyyanno maqaa, teessoo fi mallatoo kee qabuu fudhachu qaba.
  - Yoo ati nu gaafatte, iyyanno guutuu sii gargaaru.
  - Gaafii kee Hundee Nyaata guyyaa 5 keessati hujjeechu yoo arganna tajajiila sardaa argachu dandeesa ta'e.
  - Naga'e siif keennu yeroo iyyanno ykn waan bira ati garee biraati dhistu; yoo ati nu gaafatte.
  - Murtee katabii dhan siif keenu yeroo baayee guyyaa 30 keessati, waldhaansi fi waa'en dandeeti-dhabiina (disability) tokko tokkoo guyyaa 45-60 fudhachuu ni mala. Waldhaansa ulfa guyyaa dalagaa 15 kessatii ajajama.
  - Yoo xiqaate guyyaa 10 siif keennu, arganna kee murteesuf mirkannesoota barbaadame akka dhiyeesituf. Yoo oddeffanno arganna kee murteesuf barbaadame nuf hin laanne ykn oddeffanno kana dhiyeesuf yeroo dabalaan dheeraa gaafatte yeroo sanaa gaafi gagaarsaa kee sii didu malla.
  - Hubachiisa katabiin siif ergiina, yeroo baayee yoo xiqaate guyyaa 10 jijiirama, gargaarsa xiqqeesuu ykn dhaabu goochu kenya dura.
- Odeffanno ati nuti laatte dhuunfati eegu, dhugoota waa dhaboota bira wallin hirmaachu ni malla, manejimeenti federaalaa si'eesuf.
  - Akka iyyanno hundee nyaata gashatu sii jajabeesuu yoo dhuma ile sagantaa gargaarsa bira argachu hin dandenye.
  - Sii beeksiisu, akka seeri yeroo ji'a 60n murt'a'e Gargaarsa Yeroof Maatilee Fehii Qabaanifi (TANF) hundee nyaataa kee hin ilaalu, waldhaans a ykn gargaarsa egumsa muca hin ilaalu.
  - Gaafi kee ati waldhaansa fayyaaf gashaatte hujjeechu yoo dhu ile gargaarsa sagantaa bira hin argattu ta'e.
  - Gargaarsa kee dhaabu kenya dura, gargaarsa waldhaansaa sii kenu itti fufu hanga nuti akka ati saganta bira irra waldhaansa fayyaargachuu kee murteesinuti.
  - Tajajiila turjumaana siif dhiyeesu baasi kee male, fi gargaarsa kee argachuf itu ba'e hin turiin.
  - Akka filuf galmooftu sii gargaaru.
  - Seenaakittibaataa mucaa kee dhaaba Child Profile Immunization Tracking System. Jedhamu waliin ni hirmaanna.

Egganna Adaba Hundee Nyaata

Nuti odeffanno nama hundee nyaataf iyyanno gashatu dhaaba federaala bira itti ni ergina akka odeffanon sirri ta'e ilaluuf. Odeffanon ta'e tokko yoo sirri hin taane, namoon iyyanno gashatani hundee nyaataa hin argatan ta'a. yoo namni tokko odeffanno sirri hin taane beeka dhiyeese, yakkaan adabamu ni danda'a. adaboon beekaa seera hundee nyaataa cabsuu sagantaa keessa haqamu iira, hanga adaba mallaqaa, ykn hidhaa ta'uus ni danda'a.

Barbaachisa Dalagaa Egganna Hundee Nyaata

Yoo ana irra ni barbaadama ta'e hundee nyaataf barbaachiisi dalagaa, akkasumas ani irrat qoodaa fudhachuu dadhabee, ji'a tokkof arganna dhabu nan mala, hangan walli galuti qooda fudhachu dalagaa walii qooda fudhanna dadhaabu jalqabaaf, qooda fudhanna dadhabuu lammaffafi hanga ji'a saadi, qooda fudhanna dadhabuu saadaffaf hanga ji'a jahaati, issa booda tokoo tokkof akkasiiti itti fufa.

Mallaqaa ykn EBT(Elektronikaan Gargaarsaa Dabarsuu) Eggannaa Adaba Qumaaraa

Seeraa ala dha qumaaraaf kaardii EBT fayyadamuun. Akkasumaas mallaqa kaardii EBT keessaa baasani qumaaraaf fayyadamuun seera ala dha. Qumaarii kan of keessatii qabatu: tikeeta looteeri. Puul tabii, punch boordii, biingo, qumaaraa fardaa gulufsilun godhamu, taphootaa kaasinoo , ykn taphootaa carra ka kan fakkaattan ka seeraa RCW 9.46, 67.16 and 67.70 keessat tuqaman. mallaqaa kaardii EBTn qumaaraa taphaachun tarkaanfi seeraa fidhu ni danda'a, egdee kaffaltuu akka mallaqa EBTkee maneejii godhuf, ykn gargaarsa mallaqaa gutumaati dhabu.

Akka seeraa federaalaati fi Gare Qonaa US (USDA) fi seeraa Gare Tajajiiloota Namaa fi Fayyaa US (HHS) dhabnii kun dhowwama dha qoodda sanyii, bifaa, saalaa, lammummaa dhaloota, umurii fi dandeeti-dhabiina gochu dhaf. Seeraa gargaarsa Nyaata fi USDA jalati qooddan dhowwa dha amantii fi akeeka politiika irrat hundeffame.

Iyyanno qoodda gashachuufi, qunnamii USDA or HHS. Xalayaa katabuun USDA, Director, Office of Civil Rights, Room 326-W, Whitten Building, 14th and Independence Avenue S.W., Washington, D.C. 20250-9410 or call (202) 720-5964 (ergaa sagaleetiiif warra gurii indhageennee (voice and TDD)). Xalayaa katabuuf HHS, Director, Office for Civil Rights, Room 506-F, 200 Independence Avenue, S.W., Washington, D.C. 20201 or call (202) 619-0403 (voice) or (202) 619-3257 (TDD). USDA FI HHS dhiyeesitoota carraa walixhee fi qaxartoota dha.

*Lakkofsileen 'social security' dhiyaatani dhaboota isteeta fi federaalan enymmaa miseensa mana keessa jiraatani ilaluuf, arganna mirkanneesi, fi hirmmaannan isanii akka tokko oli intaane (duplicate) hin taane itisuf itti fayyadamu; gaafilee sasaabuf, fi odeffanno komputaraan walii jijiirani waliigalte sagnataa kanaa walii qaban to'achu fi manejimeenti saganta dhaf. Odeffannotin kun hoggantoota seera dirqisiisanin hirmatamu ni malu namoota seera irra baqataani qabu dhaf. Lakkofsa 'social security' sasabuun ajajamaa dha seera gargaarsaa nyaataa (Food Stamp Act) 1997, akka itti dabalamet, 7 U.S.C. 2011-2036.